

О.В.Дзюблюк

ГРОШОВО-КРЕДИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Ринок виступає потужним стимулюючим механізмом розвитку економіки, позаяк забезпечує зв'язок між виробництвом і споживанням та неперервність процесу відтворення. Ринкова економіка, таким чином, є найбільш ефективним способом організації виробництва, так як дозволяє організовувати господарську діяльність людей із найменшими для суспільства витратами. Водночас цілком зрозуміло, що ринкова економіка не може функціонувати без участі держави. Серед головних завдань держави, котрі обумовлюють необхідність її регулятивного впливу на економіку, можна відзначити такі як: забезпечення макроекономічної рівноваги, що визначає функції держави із координації економічних рішень і дій з метою недопущення порушень стабільності економіки, різких коливань кон'юнктури та виникнення галузевих диспропорцій; організація грошового обігу в країні, що пов'язано із здійсненням емісії законних платіжних засобів та впорядкуванням їх обороту між суб'єктами ринку з метою забезпечення неперервності товарообмінних операцій, а відтак і усього розширеного відтворення.

Дані аспекти визначають ключову роль грошово-кредитного регулювання у реалізації тих функцій держави, які спрямовані на забезпечення ефективного впливу на ринкові механізми задля уникнення кризових явищ у перебігу господарських процесів. А відтак саме головним завданням центрального банку є ефективний регулюючий вплив на динаміку економічного розвитку, обмеження негативних впливів зовнішнього середовища, що в глобалізованому світі є одним із найдієвіших чинників розповсюдження кризових явищ і процесів. Тому існує об'єктивна потреба у визначенні тих механізмів антикризового регулювання, які мали б найбільший вплив на функціонування суб'єктів ринку та забезпечували б стабільність ринкових механізмів.

За таких обставин виникають певні сумніви щодо обрання в якості

головного пріоритету монетарного регулювання Національного банку України досягнення та підтримку цінової стабільності в державі, про що зазначається в Основних засадах грошово-кредитної політики на 2014 рік (як і в попередні роки), тобто йдеться про обрання інфляційного таргетування як основного режиму політики центрального банку в нашій країні, незважаючи на ті труднощі, яких зазнає економіка не лише внаслідок обмеженого кредитування банківськими установами реального сектора, але й через негативний вплив значних коливань валютного курсу національної грошової одиниці на зовнішньоекономічну діяльність загалом та стабільність кредитної системи зокрема. У якості аргументів на користь такого вибору наводяться зазвичай ті широкі можливості щодо забезпечення гнучкої валютно-курсової політики центрального банку, що послаблює його залежність від зовнішньоекономічних факторів впливу, в т.ч. тиску спекулятивних потоків капіталу, а також висока довіра з боку населення до політики центрального банку, що визначається публічним оголошенням середньострокових кількісних цілей щодо інфляції.

Водночас потрібно розуміти, що вітчизняні умови економічного розвитку не дають ще однозначної відповіді на запитання про можливість запровадження інфляційного таргетування як головного цільового орієнтира грошово-кредитного регулювання економіки в нестабільних умовах посткризового розвитку. Йдеться, зокрема, про ті об'єктивні труднощі і недоліки такого режиму, які визначаються такими чинниками як: вплив на динаміку інфляції факторів, які не контролюються центральним банком і за які він не може нести відповідальність, наприклад, зовнішні шоки, обмінний курс, структурні фактори; послаблення гнучкості монетарної політики унаслідок того, що всі дії центрального банку і використання його інструментів підпорядковані лише меті забезпечення внутрішньої цінової стабільності; використання короткострокових процентних ставок в якості головного інструменту грошово-кредитної політики для забезпечення зростання цін в межах встановленого діапазону, що не завжди можна реалізувати на практиці з урахуванням недостатньої дієвості даного інструмента на

ринках, що розвиваються, і значної волатильності процентних ставок на них; використання індексу споживчих цін як індикатора інфляції, що не завжди коректно, адже це індекс виражає ріст цін не лише під впливом монетарних факторів, але й під впливом структурної, імпортованої інфляції, а також підвищення цін унаслідок монополізації економіки; обмеження можливостей стимулювання економічного росту і зниження безробіття внаслідок того, що інструменти реалізації експансіоністської грошово-кредитної політики можуть суперечити цілям забезпечення низьких темпів інфляції через розширення внутрішнього кредиту і нарощування грошових агрегатів; наявність істотного часового лагу між застосуванням інструментів грошово-кредитної політики центрального банку і змінами відповідних макроекономічних параметрів, в тому числі і загального рівня цін, унаслідок чого досить важко прогнозувати, як саме позначиться інструментарій центробанку на досягненні відповідних орієнтирів.

Потрібно відзначити, що із початком світової фінансової кризи національні економіки практично усіх країн вступили в період невизначеності, для якого і надалі будуть притаманні і регіональні, і глобальні фінансово-економічні кризи як іманентні ознаки нового економічного порядку. У цих глобальних коливаннях стійким може бути тільки такий суспільний розвиток, який спирається на такі інституційні механізми як: конкурентоздатна економіка, збалансована соціальна структура і ефективна політична система, розвинений внутрішній ринок, національне виробництво, що у повній мірі використовує потенціал транснаціонального капіталу і котрий гарантує економічну безпеку країни. Роль центрального банку за таких обставин має полягати у правильному обранні пріоритетів впливу грошово-кредитної політики у такий спосіб, щоб досягти оптимального поєднання і розвитку даних механізмів, що забезпечуватимуть дієздатність нашої держави як суб'єкта світової економіки, а самого центрального банку – як ключового інституту реалізації державної економічної політики. За таких обставин збереження валютно-курсової стабільності як основної стратегічної мети грошово-кредитного регулювання видається оптимальним варіантом у

обранні пріоритетних цілей монетарної політики в нестабільних умовах кризових явищ на фінансових ринках та існування значної залежності вітчизняної економіки від зовнішніх факторів впливу на діяльність господарюючих суб'єктів.